Súd:	Krajský súd Košice
Spisová značka:	6Co/77/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu:	7924200482
Dátum vydania rozhodnutia:	26. 08. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Monika Koščová
ECLI:	ECLI:SK:KSKE:2025:7924200482.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Koščovej a sudcov JUDr. Jozefa Maruščáka a JUDr. Viktórie Midovej v spore žalobcu: práp. A. B. C., narodený XX.XX.XXXX, bytom v D. E., F. G. H. B. XX/XX, zastúpený Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Ku Potoku 4, IČO: 54 725 542, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, so sídlom v Bratislave, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Trebišov sp. zn. 14C/9/2024 zo dňa 21. januára 2025

r o z h o d o l :

Potvrdzuje rozsudok Okresného súdu Trebišov č.k. 14C/9/2024 - 294 zo dňa 21. januára 2025 v napadnutých výrokoch I. o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2.500 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a III. o náhrade trov konania.

Žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Trebišov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo len „súd“) zhora označeným rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.500 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok) a priznal žalobcovi proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (III. výrok).

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal od žalovaného zaplatenia sumy 6.500 € titulom náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mu vznikla za obdobie od 06.02.2021 do 31.12.2023 porušením práva Európskej únie (ďalej aj len „EÚ“) spočívajúcim vo výkone jeho práce nad zákonom povolený limit pracovnej doby stanovenej v čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 04. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica“).

3. Žalobu skutkovo odôvodnil tým, že ako príslušník Hasičského a záchranného zboru SR má opakovane nariaďovaný výkon práce v 16 resp. 17 hodinových denných zmenách, po ktorých nasleduje 7, resp. 8 hodinová služobná nočná pohotovosť na pracovisku (t.j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Takéto rozvrhnutie pracovných zmien podľa vnútroštátneho práva je rozporné s úpravou maximálneho pracovného času garantovaného čl. 6 písm. b) smernice, v zmysle ktorého členské štáty majú povinnosť prijať opatrenia na zabezpečenie toho, aby v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov priemerný pracovný čas vrátane nadčasov v období 7 dní neprekročil 48 hodín. Žalovaný neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa čl. 6 písm. b/ smernice. Má za to, že porušenie tohto článku je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú

hranicu priemerného týždenného pracovného času, neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu, a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ (napr. C-429/09). Okrem toho pochybenie vidí aj v tom, že zákon nepovažuje služobnú pohotovosť (nariaďovanú v noci) za súčasť týždenného pracovného času v zmysle Úniového práva. V prípade, že počas tejto služobnej pohotovosti je vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, režim služobnej pohotovosti sa mení na prácu nadčas. Počas služobnej pohotovosti sa musí zdržiavať na pracovisku, nesmie sa z neho vzdialiť a musí byť celý čas pripravený na vykonanie zásahu, a to do 1 minúty od vyhlásenia. Táto skutočnosť sa v konečnom dôsledku prejavuje tak, že aj keď reálne (napr. v septembri 2023) strávil na pracovisku 240 hodín, v rámci fondu pracovného času mu bolo vykázaných len 160 hodín. V príčinnej súvislosti s vyššie popísaným porušením práva Únie, došlo k zásahu do jeho práva na ochranu zdravia tým, že stratil možnosť odpočinku a regenerácie a zároveň aj do zásahu do jeho práva na ochranu súkromia rodinného života, pretože ako otec troch maloletých detí a zároveň jediný syn nemohol tráviť čas so svojimi najbližšími a venovať sa svojím záľubám. Žalobca tiež tvrdil, že v danom prípade boli splnené podmienky založenia zodpovednosti Slovenskej republiky zastúpenej Ministerstvom vnútra SR za porušenie jeho práva vyplývajúceho z čl. 6 písm. b) smernice, čo opiera predovšetkým o rozhodnutie SD EÚ C-429/09 G. Fuß. Na podporu svojich tvrdení predložil výpis zo systému jeho dochádzky do práce od 02/2021 do 12/2023.

4. Súd prvej inštancie právne vec posúdil podľa čl. 7 druhá a tretia veta Ústavy SR, čl. 1 bod 2, 3, čl. 2 bod 1, čl. 6 písm. b), čl. 16 písm. b) smernice, § 11, § 13 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ), § 85, § 86 ods. 1, 2, § 91 ods. 1, 3, § 92 ods. 1, § 97 ods. 1 písm. h), § 103 ods. 5 a § 122 ods. 1, 2 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v platnom znení (ďalej v texte len „ZoHZZ“) a dospel k záveru o čiastočnej dôvodnosti uplatneného nároku žalobcu v rozsahu 2.500 €.

5.1. Súd prvej inštancie sa najprv zaoberal otázkou vzťahu úniového a vnútroštátneho práva, pretože sa predmet sporu týka práva Únie. V tejto súvislosti poukázal na čl. 7 ods. 2 a 5, čl. 144 Ústavy SR a tiež na čl. 3 CSP, v zmysle ktorých je súd viazaný medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. Vzťah úniového a vnútroštátneho práva sa tak riadi zásadou prednosti a priameho účinku a tiež povinnosťou vnútroštátnych orgánov aplikovať normy komunitárneho práva ex oficio. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len ESD) vo veci zodpovednosti členských štátov za porušenie práva Únie je založená na zásade pacta sunt servanda vyjadrenej v čl. 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, podľa ktorého sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich im zo Zmluvy alebo z činnosti Spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Zmluvy alebo ohroziť reálne účinok komunitárneho práva.
5.2. Žalovaný v konaní namietal (ne)existenciu príčinnej súvislosti medzi porušením povinnosti štátu vyplývajúcej z práva EÚ a vznikom škody a vyjadril názor, že dĺžka referenčného obdobia v zmysle právneho poriadku SR je rozvrhnutá do 6-mesačných období a v týchto predmetná smernica za obdobie od 2/2021 - 12/2023 porušená nebola. Namietal tiež výšku uplatnenej nemajetkovej ujmy.
5.3. Po analýze § 85 a 92 ZoHZZ a rozsudku Európskeho súdneho dvora C – 429/09, Fuß súd prvej inštancie prisvedčil názoru žalobcu, že u neho došlo k porušeniu práva Európskej únie, a to v dôsledku nesprávnej implementácie smernice, pretože zmieňované ustanovenia nepovažujú za súčasť týždenného pracovného času služobnú pohotovosť hasičov, čím dochádza k pravidelnému prekračovaniu maximálneho 48 hodinového týždenného pracovného času, a to v každom 4 - mesačnom referenčnom období. Súd pritom nepovažoval za podstatné, či k takémuto prekročeniu došlo každý mesiac alebo len raz. Na záver o porušení článku 6 písm. b) smernice nemá vplyv ani skutočnosť, že žalovaný v zmysle článku 16 písm. b) smernice v spojení s článkom 17 ods. 3 písm. b) bod iii) smernice uplatnil na výpočet svojho priemerného pracovného času referenčné obdobie 6 mesiacov (§ 86 ods. 1 druhá veta ZoHZZ), pretože podľa výsledkov dokazovania v spornom období žalobcov priemerný služobný čas viackrát mesačne presiahol hranicu 48 hodín (za žalované obdobie 35 mesiacov to bolo 22-krát). Súd doplnil, že nesprávne prebratie smernice do ZoHZZ a jeho dodržiavanie Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, resp. Hasičským a záchranným zborom Slovenskej republiky, bez rešpektovania smernice v článku 6 písm. b), ktorá je pre tento vzťah priamo aplikovateľná v zmysle rozsudku C - 429/09 G. Fuß, nezbavuje Slovenskú republiku zodpovednosti za jej nedodržiavanie v prípade hasičov zamestnaných vo verejnoprávnom sektore, a nie je preto relevantná žalovaným zdôrazňovaná potreba rozlíšenia medzi zodpovednosťou Slovenskej republiky za nesprávnu transpozíciu a zodpovednosťou

zamestnávateľa žalobcu za nesprávnu aplikáciu pri úprave pracovného času v služobnom pomere žalobcu.
5.4. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že v tomto konaní si žalobca uplatnil nárok podľa ustanovení upravujúcich náhradu nemajetkovej ujmy § 13 ods. 2 OZ, pričom podmienky sú dané vtedy, ak existuje zásah ktorý je objektívne spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu buď v porušení či ohrození osobnosti fyzickej osoby, jej fyzickej a morálnej integrity (a/), neoprávnenosť tohto zásahu (b/) a existencia príčinnej súvislosti medzi zásahom a jeho neoprávnenosťou (c/). Ako to bolo konštatované aj v iných obdobných veciach, čl. 6 písm. b) smernice predstavuje právnu normu Európskej únie, ktorá jednotlivcom priznáva práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi (priamy účinok smernice). Prvá podmienka týkajúca sa existencie práva na náhradu škody vo veci samej je preto podľa súdu prvej inštancie splnená. Porušenie práva Únie je v predmetnej veci dostatočne závažné, pretože je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti, z ktorej jasne vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice. Keďže žalobca v dotknutom období nepochybne pracoval nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice, ide o zjavné porušenie judikatúry Súdneho dvora. Žalobca bol v majetkovej sfére ukrátený o čas odpočinku, ktorý mohol tráviť regeneráciou svojich psychických a fyzických síl, ako aj budovaním vzťahov v rámci rodiny, prípadne širších vzťahov, keď tento čas musel tráviť výkonom pracovnej pohotovosti nad rámec stanovený smernicou. Súd poukázal na to, že v tejto súvislosti už bolo súdmi SR ustálené, že v zmysle slovenského právneho poriadku náhradu ujmy v nemajetkovej sfére možno zabezpečiť len cez inštitút ochrany osobnosti v zmysle § 11 a nasl. OZ a nie cez inštitút náhrady škody, čo bude platiť aj pre prípady porušenia práva jednotlivca garantovaného právom EÚ. Súd pripomenul aj právny názor vyjadrený v rozsudku C - 429/09 G. Fuß bod. 62, že: „...štát musí, s výhradou nároku na náhradu škody, ktorá má základ priamo v práve Únie, napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity).“ Súd má za to, že aj vzhľadom na tieto skutočnosti, kritériá pre stanovenie výšky náhrady musia byť analogické s úpravou ochrany osobnosti v Občianskom zákonníku, pričom je treba zdôrazniť, že pod náhradu škody slovenský právny poriadok náhradu nemajetkovej ujmy nesubsumuje. Občiansky zákonník nevyžaduje pre úspešnosť uplatnenia práva na ochranu osobnosti zavinenie toho, kto sa dopustil neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti. Zodpovednosť za zásah do ochrany osobnosti sa preto nemôže nikdy vylúčiť dôkazom ospravedlniteľného omylu, predpokladom zodpovednosti nie je ani vyvolanie následkov neoprávneného zásahu, stačí, že zásah bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť práva chránené týmto ustanovením. Vychádzajúc z týchto kritérií, súd prvej inštancie dospel k záveru, že podmienky pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 OZ u žalobcu sú dané, nakoľko nesprávnym prebratím Smernice do zákona č. 315/2001 Z.z. o HaZZ, došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostnej sféry žalobcu zo strany žalovaného tým, že žalobca stratil čas na odpočinok, na ktorý by mal nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný.
5.5. Súd pri stanovení výšky náhrady za zásah žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu, a to práva na odpočinok, súkromie a rodinný život, prihliadal na závažnosť ujmy, ktorá mu takýmto zásahom vznikla a následky takýmto zásahom vyvolané, resp. následky, ktoré by takýto zásah bol spôsobilý vyvolať, na okolnosti zásahu, ako aj na doterajšiu súdnu prax pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy. Žalobca bol v skúmanom období, t.j. 02/2021 - 12/2023, čiže 35 mesiacov ukrátený o čas odpočinku, ktorý by mohol tráviť regeneráciou svojich psychických a fyzických síl, ako aj budovaniu vzťahov v rámci rodiny prípadne širších vzťahov, keď tento čas musel tráviť výkonom pracovnej pohotovosti nad rámec stanovený Smernicou. Súd mal na základe vykonaného dokazovania preukázané, že tento stav trval dlhodobo, pričom zohľadnil aj tú skutočnosť, že žalobca z toho dôvodu nevie venovať svojej rodine ani svojim koníčkom toľko času, koľko by si predstavoval. Zároveň súd považoval za nutné zdôrazniť, že žalobca nemal dostatok času na oddych, ktorý je nesmierne potrebný vzhľadom na rizikovosť jeho práce. Žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy (je hasičom so špecializáciou), ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života. Jeho práca je vysoko zodpovedná, riziková, náročná a nenahraditeľná, preto je nevyhnutné, aby si žalobca mal možnosť po práci aj odpočinúť, venovať sa svojim záľubám, rodine, resp. aj vykonávaniu aktivít, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania. Súd zároveň poukazuje aj na tú skutočnosť, že žalobca sa ako reprezentant hasičského

športu úspešne zúčastnil majstrovstiev sveta, kde reprezentoval Slovenskú republiku, pričom príprava a tréningy prebiehali v čase jeho odpočinku.
5.6. K argumentácii žalovaného, že počas pracovnej pohotovosti žalobca nemusí byť aktívny, môže si oddýchnuť, súd zdôrazňuje, že osobitne v prípade hasičov, súdny dvor túto otázku riešil v rozhodnutí C-420/09 G. Fuß, keď potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe počas ktorej je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou. Nie je podstatné, akým spôsobom žalobca vykonával služobnú pohotovosť, či je alebo nie je povinný byť bdelý alebo aktívny počas trvania služobnej pohotovosti, pokiaľ musí byť v stanovený čas k dispozícii zamestnávateľovi. Bez vplyvu na porušenie článku 6 písm. b) smernice je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je vyplácaná odmena (viď napr. aj rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/20/2023 zo dňa 30.3.2023 bod 36 odôvodnenia, posledný odsek).
5.7. Súd považoval za primeranú výšku nemajetkovej ujmy za posudzované obdobie sumu 2.500 € berúc do úvahy súdmi priznanú výšku nemajetkovej ujmy v zásadnejších prípadoch zásahu do práva na ochranu osobnosti spočívajúcich v porušení práva na súkromný a rodinný život a v prevyšujúcej časti súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.
5.8. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 CSP tak, že priznal nárok na ich náhradu žalobcovi v rozsahu 100 %, pretože výška priznania nemajetkovej ujmy je závislá od úvahy súdu a žalobcu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu.

6.1. Proti tomuto rozsudku, okrem zamietavého výroku (výrok II.), v zákonnej lehote podal odvolanie žalovaný (ďalej aj „odvolateľ“) z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP a navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutých výrokoch zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne a prizná mu náhradu trov celého konania v rozsahu 100%. Nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie, že smernica bola do nášho právneho poriadku transponovaná nesprávne, a že žalobcovi vznikla škoda. Okrem toho namieta nepreskúmateľnosť rozsudku, nesprávne právne posúdenie veci a napokon i to, že súd prvej inštancie nevychádzal zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci a nevysporiadal sa s jeho argumentáciou.
6.2. Súdu prvej inštancie vytýka, že nerozhodol o zmene žaloby, ktorú žalobca navrhoval vo svojom podaní zo dňa 03.12.2024, a to napriek tomu, že v ňom vychádzal z úplne odlišného právneho posúdenia veci, najmä čo sa týka výpočtov jeho priemerného týždenného pracovného času v rámci ním označených – nesprávnych referenčných období. Z uvedených dôvodov nemôže zaujať jednoznačné stanovisko k tomu, či súd pokračoval v konaní o pôvodnej žalobe, alebo či podanie vyhodnotil ako doplnenie predtým podanej žaloby. V takom prípade by to malo za následok, že súd prvej inštancie nemal prihliadať na pôvodné výpočty žalobcu (zo dňa 06.02.2024), nakoľko na nich už žalobca netrval a mal prihliadať len na nové zo dňa 03.12.2024, ktoré však trpia závažnou vadou spočívajúcou v prirátavaní 569 h 20min času odpočinku v 41 dňoch k jeho pracovnému času. Z takýchto výpočtov podľa jeho názoru nie je možné zistiť skutkový stav veci čo sa týka pracovného času žalobcu. Má za to, že súd vychádzal z nesprávne určených referenčných období, ktorých dĺžku nedokázal ani sám ustáliť. Doplnil, že zmyslom zavedenia týchto referenčných období je vytvoriť stav, kedy pracovník (žalobca) v jednom kalendárnom mesiaci odpracuje viac a v inom menej tak, že v rámci referenčného obdobia (správne má byť použité 6 mesačné a nie 4 mesačné obdobie), bude jeho priemerný týždenný pracovný čas nižší ako 48 h/t.
6.3. Vyjadril názor, že smernica sa na štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru síce vzťahuje, ale s tým, že pri výklade čl. 2 smernice je podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ (C-742/19) potrebné prihliadnuť na výnimku, v zmysle ktorej je v určitých prípadoch (prírodné, či technologické katastrofy, atentáty alebo veľké havárie) odôvodnené priznať cieľu ochrany obyvateľstva absolútnu prioritu na úkor rešpektovania ustanovení tejto smernice (týkajúcich sa maximálneho týždenného času 48 hodín), ktoré možno dočasne nedodržiavať v rámci služieb v oblasti zdravia, bezpečnosti a verejného poriadku. Účelom smernice je pritom zabezpečiť taký stav organizácie spoločenských vzťahov, v ktorom bude každý pracovník v situácii, keď nebude musieť vykonávať prácu viac než 48 hodín týždenne v priemere v rámci celého sledovaného referenčného obdobia. Účelom smernice však nie je obmedzovať členské štáty v tom, ako umožnia plánovanie rozvrhnutia pracovného času vo svojich právnych poriadkoch a zároveň pracovníkom v tomto zmysle zo smernice nevyplývajú žiadne práva. Z hmotnoprávneho hľadiska je podľa jeho názoru potrebné vypočítať skutočný priemerný týždenný pracovný čas žalobcu po zohľadnení dovolenky, dodatkovej dovolenky, rekondičných pobytov, voľna vyplývajúceho z kolektívnej zmluvy, náhradného voľna za štátnu službu nadčas a vo sviatok a všetkých iných druhov neprítomností v rámci konkrétnych referenčných období, za ktoré mal údajne žalobcovi

vzniknúť nárok vyplývajúci z nemajetkovej ujmy. V tejto súvislosti žalovaný poukázal na legálnu definíciu pojmu „pracovný čas“, ktorým sa v zmysle čl. 2 ods. 1 smernice myslí akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou. Argumentoval, že z právneho hľadiska preto nie je relevantný pracovný čas jednotlivca v konkrétnom týždni, mesiaci, ani inak určenom období, ale v celom referenčnom období. Na podporu svojich tvrdení poukázal na výňatky z Výkladového oznámenia Komisie o smernici Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času – 2023/C 109/01 týkajúce sa toho, ako pracuje pracovník. Doplnil, že pre výpočet dĺžky referenčného obdobia je rozhodujúci čl. 19 smernice, v zmysle ktorého – „Možnosť odchýlky od článku 16 písm. b/ uvedenej v čl. 17 ods. 3 a čl. 18 nemôže viesť k ustanoveniu referenčného obdobia dlhšieho ako šesť mesiacov“. Akákoľvek odchýlka by celkom odoprela účel § 86 ods. 1 ZoHZZ a znamenala by faktickú derogáciu tohto ustanovenia. Vyjadril názor, že podstatou sporu nie je to, či žalobca v niektorom týždni prekročil 48 hodinový pracovný čas, ale to, aký priemerný týždenný pracovný čas dosiahol v rámci konkrétneho referenčného obdobia.

6.4. Žalovaný v odvolaní tiež uviedol, že pri hodnotení toho, či bola smernica transponovaná do právneho poriadku SR náležitým spôsobom, je potrebné ustáliť, či bolo do právneho poriadku SR transponované referenčné obdobie a ak áno, aké (1), a či boli do právneho poriadku SR transponované také právne normy, ktoré zabezpečujú stav, v ktorom nedochádza u príslušníkov Hasičského a záchranného zboru k prekračovaniu priemerného pracovného času 48/t v rámci referenčného obdobia (2). Vo vzťahu k prvej otázke vyslovil názor, že do nášho právneho poriadku boli referenčné obdobia transponované v § 86 HaZZ, a tieto sú šesťmesačné a pokiaľ ide o druhú otázku, stačí, keď členský štát prijme vhodné opatrenia na to, aby boli zabezpečené ciele smernice. Akcentoval na to, že z čl. 288 ZDEU jednoznačne vyplýva, že transpozícia smerníc do vnútroštátneho práva nevyžaduje doslovnú transpozíciu. Komisia sa domnieva, že ak vnútroštátna právna úprava umožňuje pracovníkom dodatočné obdobia platenej ročnej dovolenky okrem minimálnych 4 týždňov, dotknutý členský štát môže slobodne rozhodnúť o zahrnutí alebo vyňatí týchto dodatočných období ročnej platenej dovolenky do výpočtu priemerného týždenného pracovného času. Slovenská republika prijala vo vzťahu k príslušníkom Hasičského a záchranného zboru vhodné opatrenia a určila im výrazne vyššie výmery voľna, než požaduje smernica. Konkrétne v prípade žalobcu, v žalovanom období mu v 4 prípadoch nebola naplánovaná služba (nebol dodržaný systém služba/voľno/voľno) a v niektorých prípadoch mu bola naplánovaná skrátená služba. Ak by sa súd priklonil k názoru, že tieto opatrenia neboli dostatočné, samo o sebe to neznamená vznik nemajetkovej ujmy akéhokoľvek subjektu. Právna úprava, resp. netransponovanie smernice náležitým spôsobom totiž samo o sebe nemôže spôsobiť vznik nemajetkovej ujmy a už vôbec nie tak, ako tvrdí žalobca. Na to, aby bolo vôbec možné uvažovať o vzniku ujmy, musí nevyhnutne existovať príslušnosť oprávneného subjektu k Hasičskému a záchrannému zboru (1) a preukázanie porušenia práva oprávneného subjektu (2). Je preto nevyhnutné zistiť, či v sledovanom období došlo k porušeniu práv žalobcu, prípadne v akom rozsahu a až potom má zmysel začať sa zaoberať tým, či takéto porušenie (ktoré žalobca doposiaľ nijakým spôsobom neuvádzal a ani nepreukázal) vôbec má potenciál spôsobiť mu nemajetkovú ujmu.

6.5. Smernica vo svojej preambule v odseku 15 prezumuje potrebu pružnosti určitých ustanovení, konkrétne v zmysle odseku 16 prvej vety preambuly treba ustanoviť, že členské štáty alebo sociálni partneri môžu uplatniť odchýlky z určitých ustanovení smernice. Čl. 17 ods. 3 smernice stanovuje od ktorých ustanovení smernice je možné sa odchýliť, pričom ich taxatívne vymedzuje ako čl. 3,4,5,8 a 16. Zároveň čl. 17 ods. 3 bod. b/ smernice konkrétne stanovuje aj činnosti, pri ktorých sa predmetné odchýlky využívajú, t.j. v prípade činností spojených s potrebou nepretržitej služby, alebo výbory, najmä: iii/ služby tlače, rádia, televízie, filmovej tvorby, pôšt a telekomunikácií, sanitky, protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Je preto na mieste konštatovať, že ochrana života a zdravia fyzických osôb, majetku a životného prostredia jednoznačne vyžaduje nepretržitú prevádzku každej hasičskej stanice. Ak by žalovaný pripustil výklad žalobcu, mohlo by to spôsobiť nemožnosť zabezpečenia nepretržitej prevádzky v hasičskom a záchrannom zbore, čo by mohlo spôsobiť mimoriadne škody. Z uvedených dôvodov nemôže súhlasiť s názorom žalobcu, že referenčné obdobia sa na príslušníkov hasičského a záchranného zboru nevzťahujú. Vzhľadom k tomu, že pre potreby ochrany života, zdravia, majetku a životného prostredia je nevyhnutné, aby bola zabezpečená nepretržitá prevádzka hasičských staníc, je podľa toho potrebné rozvrhnúť pracovný čas príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, ktorý sa plánuje vopred do obdobia šiestich mesiacov, t.j. presne v trvaní referenčného obdobia. Každý príslušník disponuje svojim rozvrhom vždy na začiatku týchto 6 mesiacov, no každý mesiac sa jeho pracovný čas aj upravuje so zreteľom na mimoriadne situácie, čo však nemá na otázku celkového referenčného obdobia žiaden vplyv. To, že referenčné obdobia sú 6 mesačné sa odzrkadľuje aj pri príprave, prerokovaní

a prijatí kolektívnych zmlúv. Odchýlky od smernice o pracovnom čase majú podľa názoru odvolateľa tieto spoločné črty: musia sa platne transponovať, aby sa dali použiť, pričom ak vnútroštátne právo dodržiava podmienky odchýlenia, môže sa uplatňovať aj vtedy, keď sa neprejavuje ako transpozícia odchýlok stanovených smernicou. Tieto výnimky sa musia vykladať tak, aby bol ich rozsah obmedzený len na to, čo je striktne nevyhnutné na ochranu záujmov, ktorých ochranu sledujú a pri ich uplatňovaní sa musia spĺňať prísne kritériá s cieľom zabezpečiť účinnú ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov. Prijaté opatrenie vnútroštátneho práva - § 86 ods. 1 HaZZ všetky tieto predpoklady spĺňa. Účelom smernice nie je obmedzovať členské štáty v tom, ako umožnia plánovanie rozvrhnutia pracovného času vo svojich právnych poriadkoch a zároveň pracovníkom v tomto zmysle zo smernice nevyplývajú žiadne práva. Z uvedených dôvodov navrhuje, aby súd považoval žalobcom predložené tabuľky s prepočtami jeho pracovného času a času priemerného týždenného pracovného času za nepresnú, pretože jednak vznikli použitím nesprávnej metódy a tiež preto, že použil nesprávne jednomesačné referenčné obdobie.
6.6. Žalovaný následne konkretizoval časti odôvodnenia napadnutého rozsudku, z ktorých je zrejmé, že súd prvej inštancie nevychádzal zo správneho právneho posúdenia veci a nevyhodnotil zistený skutkový stav správne. Konkrétne šlo o závery súdu o prekročení priemerného týždenného pracovného času žalobcu v mesiacoch 2/2021, 7/2021, 8/2021, 1/2022, 4/2022, 9/2022, 12/2022, 1/2023, 2/2023, 7/2023, 10/2023 bez toho, aby pritom bol zohľadnený priemer v rámci celého skúmaného referenčného obdobia.
6.7. Pokiaľ ide o trovy konania, pre prípad, že by odvolací súd nezmenil napadnutý vyhovujúci výrok rozsudku navrhol, aby odvolací súd znížil nárok žalobcu na náhradu trov konania na 50%, pretože žalobca uplatňoval zbytočne vysokú sumu nemajetkovej ujmy, ktorá nemala nádej na úspech, ako aj preto, že žalobca v priebehu konania menil právne posúdenie veci, majúce za následok potrebu ďalšej aktivity jeho právneho zástupcu, čo možno považovať za nehospodárne.

7.1. Žalovaný, v podaní doručenom súdu dňa 14.4.2025, doplnil svoju právnu argumentáciu o úvahu, že na služobný pomer žalobcu sa vzťahuje aj § 85 Zákonníka práce, ktorý v ods. 9 stanovuje, že priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín. Toto ustanovenie predstavuje podľa jeho názoru jednoznačnú a vhodnú transpozíciu čl. 6 písm. b/ smernice, ktorý uvádza, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Ak teda žalobca trvá na tom, že došlo k porušeniu jeho práva na to, aby jeho priemerný týždenný pracovný čas nepresiahol 48 h/t, má možnosť podať pracovnoprávnu žalobu, čo však nie je predmetom tohto konania.
7.2. Aj pokiaľ ide o referenčné obdobie, žalovaný porovnáva niektoré ustanovenia a vlastnosti ZoHZZ a Zákonníka práce. Všimol si pritom, že oba zákony boli prijaté v jeden deň – 02.07.2001 a poukázal na to, ako vymedzuje pojem pracovný čas Zákonník práce a ako pojem služobný čas ZoHZZ. Citoval ust. § 84 ods. 1 Zákonníka práce, v zmysle ktorého priemerný týždenný pracovný čas nesmie presiahnuť v období najviac štyroch mesiacov ustanovený týždenný pracovný čas, ktorým tento zákon zavádza stav, kedy referenčné obdobie nemôže byť dlhšie ako 4 mesiace, okrem výnimiek v nasledujúcich ustanoveniach. Následne poukazuje na § 86 ods. 1 ZoHZZ, v zmysle ktorého, nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie 6 mesiacov. Racionálny zákonodarca by podľa jeho názoru nepripisoval § 86 ods. 1 iný účel než ten, že sa ním zavádza referenčné obdobie. Rozdiel medzi týmito ustanoveniami spočíva v tom, že Zákonník práce je pružnejší a umožňuje zamestnávateľom a zamestnancom na princípe zmluvnej voľnosti dohodnúť si akúkoľvek dĺžku referenčného obdobia nepresahujúcu 4 mesiace. Ustanovenie § 86 ods. 1 ZoHZZ predstavuje odchýlku predpokladanú smernicou. Vyjadril názor, že implementácia smernice sa nemusí vykonávať len prostredníctvom zákonov a iných právnych predpisov, ale postačuje na to prijatie správnych opatrení, či kolektívnych zmlúv. V tomto prípade je však jednoznačné, že k transpozícii došlo priamo zákonom.

8.1. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol rozsudok v napadnutej časti ako vecne správny potvrdiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania.
8.2. Poukázal na to, že porovnaním služobného a pracovného času sa už zaoberal Krajský súd v Košiciach vo svojom rozsudku sp. zn. 5Co/1/2025 z 27.02.2025. Pokiaľ žalovaný tvrdí, že všetko, čo úniové právo nepovažuje za pracovný čas, je časom odpočinku, opomína tú časť výkladového oznámenia Komisie o smernici o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, podľa ktorej sa žalobcom započítané časy do fondu pracovného času spravujú vnútroštátnou právnou úpravou, a teda nie sú upravené smernicou a ani nespadajú do jej pôsobnosti. Túto argumentáciu podporuje aj rozsudok SDEÚ zo dňa 19.11.2019 v spojených veciach C-609/17 a C-610/17 TSN a AKT, body 34 a 35. Podľa vnútroštátnej právnej úpravy v SR sa do odpracovaného času započítajú aj doby, ktoré sa považujú za výkon práce, aj keď pracovník počas nich nepracuje (ust. § 97 ZoHZZ). Podporne poukázal na ostatnú novelu zák. č. 315/2001 Z.z. (zák. č. 258/2024 Z.z. s účinnosťou od 01.11.2024). Nesúhlasí s tvrdením

žalovaného, že právna úprava od 01.11.2024 nie je zmenou existujúcej právnej úpravy, ale výlučne jej precizovaním za účelom odstránenia interpretačných problémov. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8Co/92/2024 zo dňa 28.02.2025, v zmysle ktorého až uvedenou novelou zákonodarca splnil požiadavku smernice, aby sa do priemerného týždenného služobného času započítavala aj služobná pohotovosť.
8.3. Pokiaľ ide o dĺžku referenčných období, žalobca poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax odvolacích súdov potvrdzujúcu právny názor súdu prvej inštancie, že k transpozícii ustanovení smernice o referenčnom období nedošlo vôbec, a preto sa žalovaný nemôže dovolávať ich aplikácie. Žalobca poukázal na princíp právnej istoty, z ktorého vyplýva, že pokiaľ je splnená podmienka existencie rovnakého alebo analogického skutkového stavu, tak ako v predmetnej veci, je splnený základný predpoklad na to, aby súd musel dať na určitú právnu otázku rovnakú odpoveď.
8.4. Poprel, že by v tejto veci podával návrh na zmenu žaloby. V ďalšom podaní len precizoval svoje argumenty bez uvádzania nových skutkových okolností. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie nepochybil, keď túto zmenu nekonštatoval, nerozhodol o nej a v konaní pokračoval bez jeho prerušenia. Navyše poukázal na to, že u žalovaného, ani v Hasičskom a záchrannom zbore neexistuje žiaden oficiálny nástroj, či systém, ktorý by zabezpečoval právnu istotu pracovníka, vďaka ktorému by si mohol overiť, či je v jeho prípade dodržiavaný maximálny limit priemerného týždenného pracovného času, čo však nemôže byť na jeho ujmu. V tomto kontexte žalobca poukázal na rozsudok SDEÚ vo veciach C-55/18 a C-148/78, v zmysle ktorých členský štát, ktorý v stanovenej lehote neprijal vykonávacie opatrenia požadované smernicou, sa nemôže voči jednotlivcom odvolávať na vlastné neplnenie povinností, ktoré mu smernica ukladá.
8.5. K námietkam žalovaného týkajúcim sa nemajetkovej ujmy žalobca zdôraznil, že predmetom jeho žaloby je náhrada škody spôsobená jednotlivcovi porušením práva EÚ, nemožno ju zamieňať za klasickú žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy za porušenie osobnostných práv v zmysle § 11 a nasl. OZ. Poukázal pritom na ustálenú judikatúru SD, napr. na rozsudok z 30.09.2003 C-224/01, v zmysle ktorého členský štát musí nahradiť jednotlivcovi škody, ktoré mu vznikli v dôsledku porušenia práva Spoločenstva, ak sú splnené 3 podmienky, a to účel porušenej právnej normy spočíva v priznaní práv jednotlivcovi, porušenie je dostatočne závažné a medzi porušením povinnosti štátu a škodou, ktorá vznikla poškodeným stranám, je priama príčinná súvislosť. Má za to, že všetky tieto podmienky v jeho prípade boli splnené. Aj z rozsudku SD z 20.06.2024, C-367/23 vyplýva, že nesplnenie požiadaviek v čl. 6 písm. b/ smernice vedie u dotknutého pracovníka k nepochybnej ujme. Odopretie nároku na riadny čas odpočinku, alebo neprimerané predĺženie pracovného času, najmä prostredníctvom nadmernej nočnej práce, spôsobuje pracovníkovi priame, závažné a neodvrátiteľné škody, ktoré nie je možné považovať za zanedbateľné. Opísanie konkrétnej ujmy pritom nie je podmienkou, ktorú úniové právo vyžaduje pre priznanie nároku na náhradu škody.
8.6. Pokiaľ ide o namietanú transpozíciu uviedol, že primárne právo EÚ neurčuje presnú podobu ani formu transpozície, stačí, keď členský štát prijme vhodné opatrenia na to, aby boli zabezpečené ciele smernice. Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore nezohľadňuje požiadavku smernice, podľa ktorej sa za pracovný čas považuje aj čas, počas ktorého je pracovník na pracovisku k dispozícii zamestnávateľovi, v rámci pohotovosti. Vnútroštátna úprava túto realitu ignoruje a čas pohotovosti nezapočítava do pracovného času, čím dochádza k porušovaniu čl. 6 písm. b/ smernice.

9. Žalovaný v odvolacej replike zotrval na podanom odvolaní a jeho doplnení. Nad ich rámec poukázal na niekoľko súvislostí, ktoré podľa jeho názoru ostali doposiaľ nepovšimnuté. Uviedol, že pojem pracovný čas v smernici je autonómnym pojmom práva EÚ a žalobca v tomto konaní svoje dôkazné bremeno neuniesol. Pokiaľ žalobca poukazuje na str. 29 korigenda, nijakým spôsobom sa to netýka výkladu pojmu „pracovný čas“. Tvrdí, že žalobca nemôže k pracovnému času započítavať aj čas odpočinku, pretože je to v rozpore s korigendom, smernicou, aj judikatúrou SD EÚ. Na podporu svojich tvrdení priložil Korigendum k oznámeniu Komisie z 26.04.2023 č. C 143/8.

10. Žalobca v odvolacej duplike upozornil na to, že po uplynutí lehoty na podanie odvolania nemožno rozširovať ani meniť odvolacie dôvody, ani navrhované dôkazy. Keďže obe vyjadrenia žalovaného rozširujú už podané odvolanie o nové dôvody, a to po lehote na jeho podanie, navrhol, aby na ne odvolací súd neprihliadal.

11. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“) prejednal odvolanie žalovaného ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle ust. § 385 ods.

1 CSP a contrario, v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP) a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného nie je možné vyhovieť.

12. Predmetom odvolacieho prieskumu nebol výrok, ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol (výrok II.), keďže proti tomuto výroku rozsudku žalobca ako oprávnená osoba odvolanie nepodal, a tak rozsudok nadobudol v tomto výroku právoplatnosť.

13. Predmetom odvolacieho prieskumu bol vyhovujúci výrok o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2.500 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a súvisiaci výrok o náhrade trov konania.

14. Rozsudok je v napadnutom vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania vecne správny, preto ho odvolací súd v týchto výrokoch v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

15. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 26. augusta 2025 o 9.15 hod. v pojednávacej miestnosti č. dv. 207, II. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené dňa 19.08.2025 na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle ust. § 219 ods. 1, 3 CSP.

16. Žalovaný v odvolaní uplatnil odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP, t.j. konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (d/), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (f/) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (h/).

17. Odvolací súd dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené.

18. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. § 191 a § 192 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, pričom rozsudok aj náležite odôvodnil a nebolo zistené žiadne porušenie procesných práv ani iná vada konania, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

19. Správne, podrobné, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody rozsudku v napadnutej časti, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a na tieto odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP).

20. Žalovaný v odvolaní prevažne argumentuje skutočnosťami, ktoré uvádzal už v konaní pred súdom prvej inštancie a s ktorými sa súd náležite a správne vysporiadal pri rozhodovaní daného sporu, preto jeho odvolacie námietky nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku a neumožňujú prijať iné závery.

21. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie o splnení všetkých predpokladov pre vznik zodpovednosti žalovaného za škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku porušenia práva Európskej únie, keď čl. 6 písm. b) smernice bol nesprávne prebratý do zák. č. 315/2001 Z.z., v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalobcu na 48-hodinový týždenný pracovný čas, ktoré právo mu vyplýva priamo zo smernice. Porušením práva Európskej únie došlo k zásahu do osobnostnej sféry žalobcu, konkrétne do jeho práva na odpočinok a na súkromie a rodinný život, keď bol ukrátený o čas odpočinku a psychickej a fyzickej regenerácie a o čas, ktorý by mohol tráviť s rodinou a budovaním priateľských a obdobných vzťahov, pričom išlo o zásah trvajúci niekoľko rokov, ktorý sa nepodarilo vyriešiť ani komunikáciou so zamestnávateľom. Vzhľadom na charakter a následky tohto zásahu v jeho osobnom i súkromnom živote aj odvolací súd považuje za primerané priznanie sumy 2.500 € titulom spôsobenej nemajetkovej ujmy.

22. Súd svoje úvahy, ako dospel k vyššie uvedeným záverom, podrobne uviedol v odôvodnení napadnutého rozsudku s poukazom na zistený skutkový stav, právne predpisy a judikatúru Súdneho dvora EÚ, ktoré aplikoval, tieto úvahy sú správne, niet v nich žiadnych logických rozporov a odvolací súd sa s nimi v plnom rozsahu stotožňuje a na tomto mieste ich neopakuje.

23. Súd prvej inštancie nepochybil ani vtedy, keď nerozhodol o zmene žaloby, ktorú mal žalobca podľa názoru odvolateľa navrhovať vo svojom podaní zo dňa 03.12.2024 (č.l. 234-251).

24. Podľa § 140 CSP, zmena žaloby je návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo alebo sa uplatňuje iné právo (ods. 1). Zmenou žaloby je i podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe (ods. 2). Za zmenu žaloby sa nepovažuje úkon žalobcu, ktorým mení uplatnený nárok, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu (ods. 3).

25. Z obsahu podania žalobcu zo dňa 03.12.2024 na č.l. 234-251 nevyplýva, že by ním žalobca rozširoval uplatnené právo, alebo uplatňoval iné právo, ani to, že by podstatne menil alebo dopĺňal rozhodujúce skutočnosti tvrdené v žalobe. Žalobca v podaní nemenil petit žaloby a uplatňovaný nárok konzistentne opieral o porušenie práva Európskej únie, konkrétne čl. 6 písm. b/ smernice. Z uvedených dôvodov odvolací súd nemôže prisvedčiť tvrdeniu žalovaného, že žalobca v podaní vychádzal z úplne odlišného právneho posúdenia veci, najmä čo sa týka výpočtov jeho priemerného týždenného pracovného času v rámci ním označených – nesprávnych referenčných období. Skutočnosť, že žalobca v tomto podaní poukázal na legislatívny vývoj úpravy referenčných období v ZoHZZ reagujúc tým na zák. č. 258/2024, ktorý nadobudol účinnosť od 01.11.2024, nie je „úplne odlišným právnym posúdením veci“, len precizovaním argumentov, ktorými odôvodňuje uplatňovaný nárok. Ako už odvolací súd zhrnul na inom mieste tohto rozhodnutia, skutkovým základom uplatňovaného nároku bolo tvrdenie žalobcu, že rozvrhnutie jeho pracovných zmien podľa vnútroštátneho práva je rozporné s úpravou maximálneho pracovného času garantovaného čl. 6 písm. b) smernice, v zmysle ktorého členské štáty majú povinnosť prijať opatrenia na zabezpečenie toho, aby v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov priemerný pracovný čas vrátane nadčasov v období 7 dní neprekročil 48 hodín. Žalobca síce v niektorých mesiacoch predložil súdu nový (mesačný) prepočet jeho priemerného týždenného služobného času, tento však v konečnom dôsledku nemal žiadny vplyv na skutkový základ uplatňovaného nároku, ani na jeho právne posúdenie. Odvolací súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť žalovaného na to, že nejde o zmenu žaloby, ak žalobca po začatí konania ním uvádzané skutočnosti v žalobe doplní o ďalšie skutočnosti, ktorými odôvodňuje ním uplatnený nárok (R 38/1999).

26. Na zdôraznenie správnosti napadnutých výrokov rozsudku a k ďalším odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd uvádza nasledovné:

27. Rozsudok SDEÚ vo veci Matzak (C-518/15) poskytuje dôležitý výklad pojmu pracovný čas podľa smernice, najmä v súvislosti so služobnou pohotovosťou. Podľa záverov tohto rozsudku možno konštatovať, že čas, počas ktorého je zamestnanec povinný byť dostupný na určenom mieste (napr. v hasičskej stanici alebo v určenom čase v blízkosti stanice), sa považuje za pracovný čas, ak zamestnanec je povinný byť fyzicky prítomný na určenom mieste alebo v jeho blízkosti a zamestnanec je výrazne obmedzený v možnosti venovať sa vlastným aktivitám počas pohotovosti.

28. Vzhľadom na závery vyššie citovaného rozsudku služobný čas hasiča (ako aj služobnú pohotovosť) je potrebné považovať za pracovný čas v zmysle smernice, ktorá aj v čl. 2 bode 1 výslovne uvádza, že pracovný čas je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa.

29. Čl. 6 písm. b) smernice ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48-hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa tak nadčasy, ako aj pracovnú pohotovosť, od ktorej povinnosti sa nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. Ide teda o pravidlo sociálneho práva únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia. V článku takto uložená povinnosť členskému štátu v sebe zahŕňa na strane druhej nárok každého pracovníka na to, aby jeho priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, pričom ako už Súdny dvor viackrát rozhodol, členské štáty rozsah pôsobnosti čl. 6 písm. b) smernice nemôžu jednostranne určiť tak, že uplatnenie tohto nároku každého pracovníka by viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzili.

30. Čl. 1 ods. 3 smernice definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia činnosti, verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na čl. 2 smernice 89/391/EHS. Spomínaná smernica podáva pritom výklad rozsahu svojej pôsobnosti nielen v pozitívnom slova zmysle, ale tiež v negatívnom slova zmysle, keď

stanovuje výnimky rozsahu svojej pôsobnosti. Smernica sa neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napríklad v oblasti služieb civilnej ochrany. Z cieľa predmetnej smernice, ktorý je zameraný na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci a tiež z jeho znenia čl. 2 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 prvého pododseku (zakotvujúceho výnimku rozsahu pôsobnosti smernice) vyplýva, že rozsah pôsobnosti tejto smernice je nutné chápať širšie a súčasne výnimku z pôsobnosti je potrebné vykladať zužujúco. Navyše čl. 2 ods. 2 prvý pododsek smernice nevylučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len určité ostatné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. Uvedené je potrebné vykladať spôsobom, že rozsah pôsobnosti smernice sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, ktoré dovoľuje smernica členským štátom chrániť. Upravená výnimka rozsahu pôsobnosti smernice má za úlohu zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku v prípade, že nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu, napríklad katastrofa, pre zásahové a záchranné tímy. Uvedené sa jasne odlišuje od štandardnej, základnej obsahovej náplne činnosti a plnenia úloh žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Aj keď nemožno pochybovať o tom, že by služba žalobcu popri plnení úloh pri zdolávaní požiarov (ne)zahrňovala tiež úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, za obvyklých podmienok činnosti s ňou spojené možno vopred plánovať, vrátane pracovného času jej personálu, v súlade s úlohami, ktoré boli na ňu prenesené. Služba žalobcu sa teda nevyznačuje žiadnymi osobitosťami, ktoré by odporovali použitiu právnych noriem únie v oblasti ochrany bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov, preto sa na ňu nevzťahuje vylúčenie pôsobnosti, ktoré vyplýva z čl. 2 ods. 2 prvého pododseku smernice 89/391/EHS, naopak na službu žalobcu sa predmetná smernica použije v plnom rozsahu.

31. Uvedený názor je podporený tiež závermi uznesenia Súdneho dvora EÚ vo veci C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg, podľa ktorých čl. 2 smernice 89/391/EHS a čl. 1 ods. 3 smernice 2003/88/ES, sa majú vykladať v tom zmysle, že činnosti vykonávané zásahovými silami takej verejnej požiarnej služby, akou je verejná služba, o ktorú ide v konaní vo veci samej, obvykle patria do pôsobnosti uvedených smerníc, takže čl. 6 bod 2 smernice 2003/88/ES v zásade bráni prekročeniu maximálnej hranice 48 hodín určenej ako maximálny týždenný čas, vzťahujúcej sa aj na služby hliadky. Jeho prekročenie je však možné v prípade výnimočných okolností takej závažnosti a rozsahu, ktoré dočasne prevážia cieľ smerujúci k zabezpečeniu riadneho fungovania služieb nevyhnutných pre ochranu takých verejných záujmov, ako sú verejný poriadok, zdravie a bezpečnosť, nad cieľom spočívajúcim v zabezpečení bezpečnosti a zdravia pracovníkov pridelených do zásahových a záchranných jednotiek. Súdny dvor EÚ aj v tomto uznesení dospel k záveru, že jediným cieľom výnimky uvedenej v čl. 2 odsek 2 prvého pododseku smernice 89/391/EHS bolo zabezpečenie riadnej činnosti služieb nevyhnutných na účely ochrany bezpečnosti, zdravia, tiež verejného poriadku v prípade závažných a svojim rozsahom mimoriadnych okolností, napr. v prípade katastrofy, pre ktoré je charakteristická najmä skutočnosť, že môžu pracovníkov vystaviť rizikám, ktoré nie sú zanedbateľné, pokiaľ ide o ich bezpečnosť alebo zdravie, a ktoré, vzhľadom na ich povahu, nie je možné zohľadniť pri rozvrhu pracovného času zásahových a bezpečnostných zložiek.

32. Kritérium, ktoré používa zákonodarca Spoločenstva na určenie pôsobnosti smernice 89/391/EHS sa nezakladá na príslušnosti pracovníkov k takým rozličným odvetviam činnosti, ktoré sú uvedené v čl. 2 odsek 2 prvého pododseku tejto smernice, akými sú vo všeobecnosti ozbrojené sily, polícia, civilná ochrana, ale vyplýva výlučne z osobitnej povahy určitých osobitných úloh vykonávaných zamestnancami v týchto odvetviach, čo odôvodňuje výnimku z pravidiel stanovených v uvedenej smernici, a to z dôvodu absolútnej nevyhnutnosti zabezpečenia účinnej ochrany spoločnosti. Vzhľadom na to, že uvedené činnosti sa v ozbrojených silách a záchranných službách vykonávajú za zvyčajných okolností, patria do pôsobnosti smernice 89/391/EHS.

33. Služobná činnosť žalobcu tak patrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES.

34. K odvolacej námietke, že žalobca neosvedčil vznik nároku na náhradu škody a k námietkam vo vzťahu k aplikácii ust. § 13 Občianskeho zákonníka pri rozhodovaní v danej veci odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie dôsledne posudzoval splnenie podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva Európskej únie a na základe vykonaného dokazovania dospel k správnemu záveru o naplnení predpokladov zodpovednosti štátu vo vzťahu k žalobcovi, keď vzal za preukázané závažné porušenie právnej normy únie, ktorá jednotlivcovi priznáva právo, konkrétne čl. 6 písm. b)

smernice, ktorá ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi. Podmienka dostatočne závažného porušenia práva únie je splnená vtedy, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou SDEÚ v danej oblasti. Zistený skutkový stav v prejednávanej veci je pritom možné kvalifikovať ako dostatočne závažné porušenie práva únie, pretože pokiaľ žalobca nepochybne odpracoval v rozhodnom období hodiny služobnej pohotovosti nezapočítané do fondu pracovného času, pracoval nad povolený týždenný limit 48 hodín služobného času, pričom medzi porušením práva a vznikom škody u žalobcu v dôsledku straty času odpočinku a straty času, ktorý mohol tráviť s rodinou a priateľmi, je príčinná súvislosť. Porušenie čl. 6 písm. b) smernice vo vzťahu k žalobcovi je teda dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času, neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora (napr. C-429/09).

35. Súd prvej inštancie po zistení, že boli splnené podmienky zakladajúce zodpovednosť žalovaného za škodu, priznal peňažné plnenie žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy, čo vyargumentoval spôsobom spĺňajúcim požiadavky kladené na zdôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Z jeho rozhodnutia vyplýva, že žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti práva EÚ a vnútroštátneho práva, súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka v spojení s § 11 Občianskeho zákonníka, zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe, ktorý postup možno považovať za správny.

36. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

37. V zmysle § 13 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

38. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca.

39. Žalobca svoj nárok spájal s porušením práva na odpočinok, a preto súd prvej inštancie správne posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zámery normotvorcu smernice Rady 89/391/EHS a tiež smernice (Rady 2003/88/ES). Uvedené smernice boli prijaté v záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, ich cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t.j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie.

40. K spochybňovaniu existencie vzniknutej ujmy žalovaným, resp. jej intenzity je potrebné odkázať na opakované konštatovanie Súdneho dvora, že pojem „pracovný čas“ treba definovať podľa objektívnych vlastností s odkazom na systém a účel smernice, ktorým je zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Vyžaduje sa splnenie troch podmienok. Po prvé pracovník musí byť „v práci“, po druhé musí byť zamestnávateľovi k dispozícii a po tretie musí vykonávať svoju činnosť alebo svoje povinnosti.

Rozhodujúcim faktorom pri určovaní toho, čo je a čo nie je pracovný čas, je teda požiadavka prítomnosti na mieste určenom zamestnávateľom a okamžitého poskytovania príslušných služieb. Dôležité je aj zohľadnenie kvality času, ktorý pracovník môže tráviť počas plnenia tohto typu povinností, napríklad to, či sa môže venovať vlastným záujmom a rodine. Rozsudok vo veci Jaeger sa týkal nemocničného lekára, ktorý musel byť na telefóne v priestoroch zamestnávateľa, mal pridelenú miestnosť s posteľou, v ktorej mohol spať, keď jeho služby neboli potrebné. Súdny dvor vyslovil, že za takýchto okolností sa nedá povedať, že pracovník v dotknutom čase odpočíva. Z judikatúry Súdneho dvora dokonca vyplýva, že aj čas pracovnej pohotovosti, strávený v domácom prostredí na telefóne (teda mimo priestorov zamestnávateľa), jednoznačne predstavuje pracovný čas, pretože pracovník musí byť neustále k dispozícii zamestnávateľovi a zastihnuteľný, a jeho sloboda pohybu a sloboda organizovať si vlastný program je preto výrazne obmedzená.

41. Z uvedených dôvodov sú aj tieto námietky žalovaného bez právneho významu. Je potrebné vziať na zreteľ tú skutočnosť, že žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom (služobný úrad), musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite poskytnúť príslušné služby a plniť si svoje povinnosti. Je oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je nielen výrazne obmedzená, ale priam vylúčená.

42. Pokiaľ žalovaný spochybňoval, či došlo k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas a v tomto smere považoval za potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, odvolací súd poukazuje na to, že v danej veci nebolo sporné, že žalobcovi sú rozvrhované služby takým spôsobom, že na 16,5 hodinovú riadnu službu v služobný deň nadväzuje určená 7,5 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku, že služobné povinnosti sú určované na čas nočných hodín, že v prípade, že je počas služobnej pohotovosti vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, mení sa služobná pohotovosť na prácu nadčas, a že hasiči strávia na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín. Keďže sa striedajú tri hasičské zmeny, každý tretí deň odslúžia hasiči v jednotlivých hasičských zmenách 24 hodín a následne majú dva dni voľna. Z výpisu z dochádzkového systému, ktorý predložil žalobca spolu so žalobou je nesporné, že počas rozhodného obdobia 02/2021 - 12/2023 u žalobcu pravidelne dochádzalo k prekračovaniu maximálneho 48 hodinového týždenného pracovného času. To v konečnom dôsledku nespochybňuje ani žalovaný, keď v odvolaní namieta len závery súdu o prekročení priemerného týždenného pracovného času žalobcu v mesiacoch 2/2021, 7/2021, 8/2021, 1/2022, 4/2022, 9/2022, 12/2022, 1/2023, 2/2023, 7/2023, 10/2023 a nie aj v mesiacoch 3/2021, 10/2021, 11/2021, 3/2022, 5/2022, 6/2022, 7/2022, 4/2023, 6/2023, 9/2023 a 12/2023.

43. Žalobca v dôsledku takto rozvrhnutého pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom EÚ, nepochybne prišiel o veľký počet hodín voľného času, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) smernice pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry SDEÚ za závažný zásah do práv, keď ide o nezvratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciu, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Pokiaľ súd prvej inštancie rozsah peňažnej náhrady vo výške 2.500 EUR odvodil od charakteru zásahu, jeho trvania, následkov na živote žalobcu, nemožno týmto jeho úvahám vytknúť žiadne nedostatky. Svoje rozhodnutie založil na právom predvídaných okolnostiach, prihliadajúc podľa povahy veci k porovnateľným kritériám, a ním stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa podmienku primeranosti. Rozhodnutie je konzistentné aj s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/60/2022, 6Co/69/2022, 6Co/89/2022, 6Co/102/2022, 6Co/129/2022, 6Co/113/2023, 6Co/24/2024, 6Co/1/2025).

44. Vo vzťahu k ďalším námietkam žalovaného odvolací súd konštatuje, že smernica síce umožňuje členským štátom ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie, no v tejto súvislosti je potrebné uvedomiť si, že na to, aby sa takéto ustanovenie mohlo uplatňovať, je nevyhnutné, aby bolo prevzaté do právneho poriadku Slovenskej republiky. Zo zákona o Hasičskom a záchrannom zbore, ani zo žiadneho iného právneho predpisu upravujúcom právne postavenie príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevyplýva, že by Slovenská republika uvedené ustanovenie, ako aj ust. čl. 6 písm. b) smernice (akokoľvek) prevzala do vnútroštátneho poriadku, a teda že by maximálny týždenný pracovný čas bolo možné dodržiavať a skúmať v rámci šesťmesačného referenčného obdobia, ako to tvrdí žalovaný. Keďže Slovenská republika neprevzala v žiadnom ustanovení zákona o Hasičskom a záchrannom zbore ani v inom zákone, upravujúcom právne postavenie príslušníkov Hasičského a záchranného zboru články smernice o stanovení maximálneho týždenného pracovného času, nemožno konštatovať ani to, že by prevzala, resp. že by do právneho poriadku Slovenskej republiky boli transponované ustanovenia smernice o možnosti určenia referenčného obdobia, v ktorom by sa maximálny týždenný pracovný čas posudzoval. Ustanovenia § 86 zákona o Hasičskom a záchrannom zbore sa týkajú nerovnomerného rozvrhnutia služobného času, avšak uvedené nesúvisí s maximálnym obmedzením týždenného pracovného času podľa smernice. Vzhľadom na uvedené, námietka žalovaného o zisťovaní splnenia podmienok v rámci referenčného obdobia bola nedôvodná, nakoľko ustanovenie o referenčnom období, súvisiacom s maximálnou výmerou týždenného pracovného času, taktiež nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky riadne prevzaté, a preto sa žalovaný nemôže dovolávať jeho aplikácie.

45. K odvolacím dôvodom uvedeným žalovaným až v doplnení právnej argumentácie zo 14.04.2025 a z 15.05.2025 (odvolacia replika) odvolací súd dáva do pozornosti, že v dôsledku rekodifikácie procesného predpisu (zák. č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, účinný od 01.07.2016) došlo k zásadným zmenám, resp. k rozšíreniu pravidiel a nástrojov koncentrácie sporového konania. Podstata koncentrácie sporového konania spočíva v tom, že strana môže efektívne uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany iba v určitom časovom úseku, ktorý vymedzuje zákon (zákonná koncentrácia) alebo na základe zákona sudca (sudcovská koncentrácia). Zákonná koncentrácia konania sa uplatňuje aj v opravných konaniach, prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len za sprísnených podmienok, taxatívne vymedzených v § 366 CSP. Strany odlišné od odvolateľa ich za rovnakých podmienok môžu uplatniť len do uplynutia lehoty na vyjadrenie k odvolaniu (§ 373 ods. 4 CSP). Zároveň lehota na podanie odvolania neohraničuje len samotné podanie odvolania, ale zároveň ohraničuje aj vymedzenie programu odvolacieho konania (určenie rozsahu v akom sa rozhodnutie napáda a z akých dôvodov). V rámci odvolacieho konania platí, že rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Rovnaké obmedzenie sa vzťahuje aj na zmenu a doplnenie odvolacích dôvodov a dôkazov na ich preukázanie (§ 364 a § 365 ods. 3 CSP). Po uplynutí lehoty na podanie odvolania preto nemožno rozširovať ani meniť odvolacie dôvody, ani navrhované dôkazy.

46. Pri preskúmavaní napadnutého rozhodnutia bolo teda nevyhnutné aplikovať cit. ust. § 365 ods. 3 CSP, a preto na odvolacie dôvody uvedené žalovaným (až) v doplnení jeho právnej argumentácie a v odvolacej replike, podané po uplynutí lehoty na podanie odvolania, odvolací súd prihliadnuť nemohol.

47. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku I. ako vecne správny potvrdil v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP.

48. Vecne správne rozhodol súd prvej inštancie aj o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania, keď priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v plnom rozsahu vychádzajúc zo záveru, že pokiaľ ide o základ nároku, žalobca bol v celom rozsahu úspešný a stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo iba od úvahy súdu. Žalobca má tak aj podľa názoru odvolacieho súdu nárok na plnú náhradu trov konania a nie je dôvod túto náhradu znižovať na 50% v zmysle odvolacieho návrhu žalovaného. Pokiaľ je totiž forma a rozsah ochrany pred porušením práva Európskej únie štátom, včítane výšky relutárnej satisfakcie za nemajetkovú ujmu tým spôsobenú, v konečnom dôsledku výsledkom úvahy súdu o primeranosti formy a výšky náhrady, možno mať za to, že nepriznanie peňažnej náhrady v celom uplatnenom rozsahu nepredstavuje čiastočný neúspech žalobcu.

49. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Žalovaný bol v odvolacom konaní neúspešný, nemá preto nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Takýto nárok vznikol v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi, preto mu odvolací súd priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia v zmysle ust. § 262 ods. 2 CSP.

50. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie n i e j e prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).
Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.
Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).